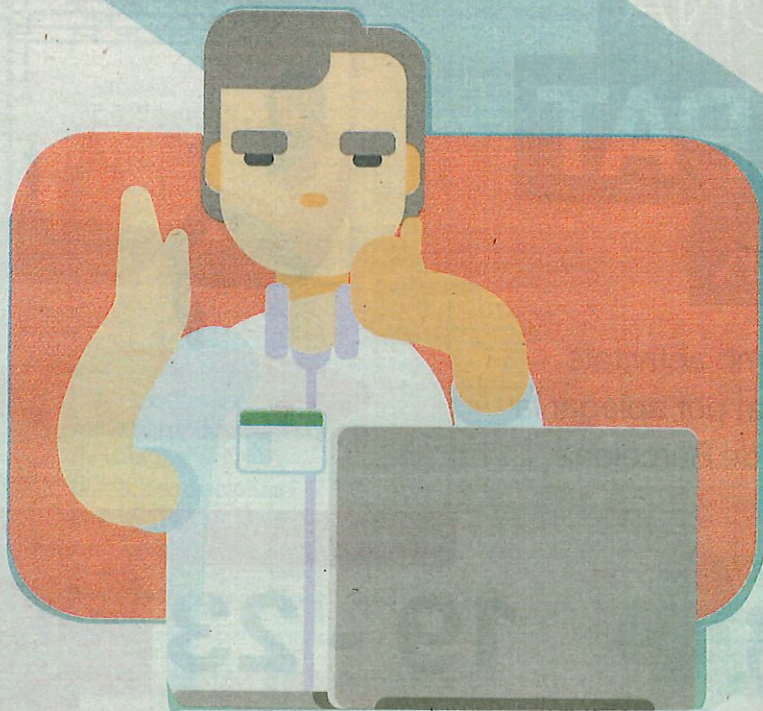

Societat

Emergència sanitària

La telemedicina arrenca (per bé i per mal)

Només un 30% de visites d'atenció primària i un 50% de les hospitalàries són ara presencials

MAYTE RIUS
Barcelona

El 19 de març, dilluns abans del confinament, un 89% de les persones que van consultar un problema de salut al seu metge de la sanitat pública catalana ho van fer de manera presencial, anant al seu centre de salut; un 10% ho van fer per telèfon i un 1% a través del sistema d'e-consulta: és a dir, van enviar un missatge al metge i en van esperar la resposta. El 14 d'abril, en ple confinament, un 70% de les consultes d'atenció primària van ser telefòniques, un 10% e-consultes i només un 20% es van atendre en persona. El 7 de setembre, amb la mobilitat plenament restablerta, un 60% de les consultes al metge es continuaven fent per telèfon, un 10% eren

e-consultes i només tres de cada deu pacients s'atienien al centre de salut.

Les dades, referides als centres d'atenció primària del CatSalut –que fan una mitjana de 150.000 visites al dia– deixen clar com la crisi desencadenada per la Covid-19 ha fet arrencar la telemedicina. I no és un fet circumscribit a l'atenció primària, ni a la sanitat pública ni a Catalunya. Fonts de Doctoralia, una plataforma que connecta pacients amb professionals de la salut, afirma que entre mitjans de març i principis de juliol va registrar més de 70.000 consultes en línia.

El confinament va forçar metges de tots els àmbits i especialitats a atendre els seus pacients a distància de la nit al dia, ja fos per telèfon, videotrucada, WhatsApp o qualsevol altre sistema de missatgeria. En alguns casos, l'estat d'alarma va ser el

detonant per implementar sistemes de telemedicina que feia anys que s'estaven larvant, però que no s'acabaven de posar en marxa.

A l'hospital de Sant Pau de Barcelona, per exemple, van arrencar un pla pilot per implantar

ARRENCADA FORÇOSA

El confinament va obligar a atendre els pacients per telèfon, WhatsApp o videotrucada

la consulta no presencial a l'atenció especialitzada que feia temps que preparaven i que ja s'ha començat a estendre a altres hospitals. Perquè, el que va començar com una excepcionalitat en el confinament sembla que ha arribat per quedar-se a la vista, segons els seus promotors, ja que

permet resoldre moltes qüestions i tràmits relacionats amb la salut en menys temps i contribueix que alguns serveis evitin el col·lapse, sobretot amb l'onada de rebrotos que es viu.

"Es van impulsar les visites telemàtiques no telefòniques, amb

ALGUNS AVANTATGES

Agilita tràmits i el seguiment de malalts crònics, i evita desplaçaments

càmera, en temps real, parlant amb el pacient com en una visita convencional per necessitat, però no deixar els malalts sense atenció, i hem vist que tenen una part molt positiva; i ara que hem normalitzat l'agenda tenim la meitat de les visites presencials i la meitat telemàtiques", explica el di-

rector del servei de Reumatologia del Sant Pau, Hèctor Corominas. Entre els aspectes positius esmenta, per exemple, el fet que el malalt no s'hagi de desplaçar per conèixer els resultats d'una analítica o per una visita de control en què només necessita transmetre informació de com va. "De vegades la persona inverteix hores per anar a l'hospital per a una visita que en realitat són deu minuts, i amb la visita telemàtica s'estalvia aquest temps, evita riscos de contagi durant el desplaçament, no s'han d'absentar de la feina...", justifica Corominas.

Tot això, emfatitza, "sense desmerèixer l'acte mèdic de la visita ni deixar d'atendre presencialment els casos i els diagnòstics que sí que ho requereixen; la clau serà saber estratificar quins malalts es poden beneficiar de la visita telemàtica amb càmera, que dona molta informació visual i no deixa de ser un acte mèdic ple".

Elisa Llurba, directora del servei de Ginecologia i Obstetrícia del Sant Pau, coincideix que l'experiència de les videotrucades és molt positiva "perquè facilita al metge l'accés al pacient i el pacient agraeix no haver-se de desplaçar, no esperar en una sala...". Explica que, per exemple, les visites telemàtiques i les consultes asíncrones a través de missatges resulten especialment útils per al seguiment dels embarassos i el puerperi, perquè les dones tenen més fàcil resoldre amb el seu metge els dubtes que els sorgeixen, i els especialistes poden fer les visites de control rutinàries sense que l'embarassada s'hagi de desplaçar totes les vegades a l'hospital.

Alguns metges asseguren que per a ells també és un avantatge poder fer les visites des de qualsevol lloc de l'hospital, o poder atendre les visites asíncrones (per missatgeria) en el moment que millor encaixin en l'agenda del dia.

Oscar Solans, responsable funcional d'eSalut, del CatSalut, explica que actualment l'atenció no presencial es pot fer per telèfon o videoconferència –que permeten la comunicació sincrona entre metge i pacient i s'agenda com una visita més a l'agenda del metge, que queda a una hora convinguda per contactar amb el malalt– i per e-consulta. Aquesta última és asíncrona: a través de la plataforma de La Meva Salut el pacient escriu al metge quan li va bé, el sistema reserva cita a l'agenda del metge, i aquest contesta al llarg del dia quan té un forat, o acumula les e-consultes per resoldre-les al final de la jornada.

Segons Solans, els sondejos que s'han fet indiquen que un 70% dels pacients que han utilitzat aquest últim sistema es mostren satisfets i asseguren que el recomanarien.

No obstant això, no totes les experiències i valoracions són tan positives. La presidenta de l'Associació el Defensor del Pacient, Carmen Flores, assegura que en 23 anys que fa que és al capda-

vant d'aquesta organització mai havien rebut "tantes queixes ni sentit tants horrors". Flores considera que amb la telemedicina "s'està prenent als pacients el dret a una atenció digna, perquè l'atenció digna és personal".

Segons la seva opinió, l'atenció no presencial només té avantatges per als pacients crònics que necessiten medicació continuada i poden fer el seguiment per telèfon, però no per a la resta. "Si no ets un pacient crònic, potser ni coneixes el teu especialista i a través d'una trucada no saps si és aquella persona que t'està atenent; d'altra banda, si veient-te en persona de vegades el metge s'equivoca, imagina't si t'ha de diagnosticar i medicar per telèfon o videotrucada", emfatitza.

Flores assegura que el nivell de

EN CONTRA

Restriccions en el lliure accés al metge i desconfiança sobre la prescripció a distància

queixes que reben a l'Associació des del confinament és tal que han enviat una carta al vicepresident del Govern central, Pablo Iglesias, denunciant que hi ha moltes persones patint "maltractament" perquè no hi ha manera que els atenguin a l'atenció primària. "Estem farts que ens truqui gent dient que fa 15 dies que estan tancats a casa perquè es troben malament, i el metge de capçalera no els atén, fins i tot els costa de contactar amb el centre de salut, i ja no saben què fer", denuncia.

Solans admet que "hi ha gent que voldria una atenció primària més accessible i presencial, com la que hi havia abans del confinament, però encara no és el moment perquè hi ha molta infecció per Covid-19". I opina que la clau, de cara al futur, és prioritzar les persones que sí que necessiten visitar-se presencialment i facilitar la consulta digital als que no cal que es desplaçin.

En aquest sentit, diu que la idea és protocolitzar que tots els tràmits relacionats amb baixes mèdiques (parts de confirmació, altes, etcètera), els plans de medicació i el seguiment de pacients crònics es puguin fer a través de la plataforma La Meva Salut, per telèfon o e-consulta, sense necessitat de desplaçar-se al CAP.●

Els professionals consideren que dermatologia, ginecologia, oftalmologia i cardiologia són algunes de les especialitats que més bé s'adapten a la distància

Què es pot tractar en línia?

MAYTE RIUS Barcelona

Després de la seva experiència durant i després del confinament, els professionals sanitaris consideren que dermatologia, ginecologia, oftalmologia i cardiologia són les especialitats que més bé s'adapten a la telemedicina, a la consulta a distància. Així es desprèn d'una enquesta feta per la plataforma Doctoralia entre els metges que hi estan inscrits, que revela que molts casos d'urologia, endocrinologia o pneumologia també es poden tractar en remot, i que nutrició i psicologia són les especialitats no mèdiques que millor funcionen a distància.

Des del Servei Català de la Salut, per la seva part, asseguren que a la sanitat pública les especialitats que més estan utilitzant les consultes per videoconferència –més de 47.100 des de maig– són rehabilitació, cardiologia i psiquiatria.

DERMATOLOGIA

És una de les especialitats que ha tingut més acceptació en la consulta en línia. Expliquen els dermatòlegs que aproximadament un 90% dels casos que tracten els poden valorar a distància perquè els símptomes associats a patologies de la pell solen ser molt visibles. Per això, molts professionals demanen als pacients que, abans de la consulta, els envii imatges ben il·luminades de les zones de pell afectada per fer seguiment en cas de malalties crò-

niques com la psoriasi o la dermatitis, o diagnòstics presumptius en cas d'al·lèrgies, fongs, urticària, acne...

GINECOLOGIA

Elisa Llubra, responsable de Ginecologia a l'hospital Sant Pau, assegura que aquesta especialitat s'ha adaptat bé a la consulta a distància perquè solen ser pacients que ja es coneixen, que es visiten cada any, amb qui és més fàcil entaular comunicació. També ha resultat molt útil per al seguiment de les embarassades, que tenen moltes visites rutinàries per demanar analítiques, donar resultats, preguntar com es troben, i tot això s'agilita amb la telemedicina perquè evita desplaçaments. "No ho pots resoldre tot per telèfon o videotrucada, però l'estalvi de les visites de demanar proves i només han de ser presencials les visites per a exploracions", comenta.

Anna Mallafre, ginecòloga de la clínica Sagrada Família i membre de Doctoralia assegura que també són útils les consultes en línia per a casos relacionats amb mètodes anticonceptius i de fertilitat, amb tractaments que es poden prescriure a distància, i per resoldre dubtes a les embarassades.

OFTALMOLOGIA

Un 90% dels casos que requereixen atenció oftalmològica es poden tractar en línia, segons la comunitat d'oftalmòlegs de Doctoralia. En queden fora els que

Teràpia psicològica per videotrucada

Unes consultes que estan funcionant molt bé a distància són les psicològiques. "La meua experiència ha estat magnífica", diu Àngel Peralbo, del centre de psicologia Alava Reyes. Explica que la videotrucada permet el contacte ocular, i la comunicació no verbal flueix encara que no hi hagi contacte físic. La clau perquè la teràpia psicològica a distància funcioni, explica, és que es donin condicions de confidencialitat, que la persona se senti tranquil·la que, allà on sigui, ningú no la sent. "Si senten que estan fora de perill s'obren, s'expressen, i la interacció té lloc amb èxit", diu Peralbo. Afegeix que la teràpia a distància és útil en casos d'ansietat, estrès, depressió... "perquè hi ha protocols d'avaluació i actuació clars" i potser està menys indicada en teràpia de parella i en casos de trastorns de personalitat, en què la intervenció ha de ser comunitària.

requereixen l'estudi del fons de l'ull o la presa de la pressió del globus ocular, que s'ha de fer de manera presencial, o l'atenció a pacients que han estat operats, per exemple, de cataractes.

CARDIOLOGIA

Els cardíologs asseguren que, en el seu cas, la consulta en línia està indicada per al seguiment de pacients crònics, per exemple aquells amb hipertensió o colestèrol alt.

UROLOGIA

Els uroòlegs asseguren que, feta una primera consulta presencial per descartar patologies orgàniques importants que virtualment serien indetectables, un 80% dels casos que tracten es poden seguir a distància.

ENDOCRINOLOGIA

En aquesta especialitat, les consultes en línia resulten especialment útils per al seguiment de persones amb malalties cròniques com ara diabetis o les relacionades amb la tiroide. També poden ser idònies per a les pacients embarassades que requereixen un seguiment per controlar trastorns com la diabetis gestacional.

PNEUMOLOGIA

Segons la doctora Laura Sierra, del centre HM Regla i membre de Doctoralia, en aquesta especialitat són molt habituals les consultes en línia relacionades amb l'asma i de vegades es poden utilitzar també per ajustar tractaments en funció de l'entrevista amb el pacient o revisant les proves sol·licitades. No obstant això, els especialistes asseguren que cada cas és diferent i les possibilitats de tractar en remot depenen molt de la precisió del pacient a l'hora de descriure el que li passa.

REUMATOLOGIA

Hèctor Corominas, responsable de Reumatologia de l'hospital Sant Pau, opina que entre un 30% i un 50% de l'activitat que duen a terme a la consulta es pot fer per via telemàtica. "Si una persona té artritis o una malaltia orgànica la primera visita cal fer-la presencial, però la via telemàtica permet després explicar-li els resultats de les proves, valorar si el tractament està anant bé, revisar si hi ha alteració respecte al que ja tenia o no...", apunta l'especialista.

NUTRICIÓ

Els professionals de nutrició i dietètica opinen que és possible la consulta a distància sempre que el pacient porti el control de pes i faci els mesuraments que li indiqui l'especialista.●

CETTY